

1. **אבו סל**

2. **המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברג**

על-ידי ב"כ עוה"ד דניאל שנהר ו/אחי

מהמוקד להגנת הפרט

רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200

טלפון: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

1. **מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**

2. **קצין משטרה צבאית ראשי**

3. **נציב שירות בתי הסוהר**

4. **המפקח הכללי – משטרת ישראל**

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 02-6466395; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם המשיב

(א) כללי

1. נקודת המוצא הנורמטיבית, שבחשיבותה לא ניתן להפריז, היא כי על המדינה לנהל רישום ומעקב אודות מקום הימצאם של מי שנעצר על ידה.

רישום ותיעוד זה משמש לצרכים מינהליים פנימיים מגוונים, ובהם בקרה ופיקוח על מקום הימצא עצור קונקרטי וכלה בשיקולים של היערכות לוגיסטית וכיוצא באלה.

על מקורות עיגונה של חובת הרישום ודרכי מימושה נעמוד להלן.

2. בנוסף, אין חולק כי ככלל, ובכפוף להעדר מניעה בדין, על המדינה למסור מידע לבני המשפחה של עצור אודות מקום הימצאו בעת קבלת המידע.

לענין הרציונל המונח ביסוד חובת מסירת המידע נבקש להפנות לדברים שנאמרו בבג"צ 670/89 מוסא יונס מוחמד עודא נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד מג(4), 515, 517-518 (1989). וכך נאמר:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים,

שאלה יביאו את דבר מעצרו ומקום מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו את העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

ברוח זה נאמר בבג"ץ 9332/02 איסלם מוחמד רושדי ג'ראר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה הערבית, על ידי כב' הרשם אוקון כדלקמן:

מסירת מידע על עצם המעצר ומקומו של העצור היא אבן פינה של הזכות להליך ראוי (השוו חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, סעיף 33(א) ראו גם סעיף 78(ב) לצו בדבר הוראות בטחון (תיקון מס' 53) אזור (יהודה) (מס' 1220) התשמ"ח-1988). מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז ביסודיותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו. אכן, כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הנסיון מלמד ששימוש יתר בכח, שלא שורש בעיתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו בומרנג, כשמשחררים אותו - הוא לא חוזר. על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. הקפדה זו מחייבת דיווח מיידית על עצם המעצר.

יחד עם זאת, נבקש להדגיש כבר עתה כי היקפה של חובת מסירת המידע מעצם טיבה אינה חופפת להיקפה של חובת הרישום. על היקפה של חובת מסירת ההודעה, מקורות עיגונה, והיחס בינה לבין חובת הרישום, נעמוד להלן.

(ב) הוראות חוק ונוהל המסדירות את חובת הרישום

(1)(ב) שירות בתי הסוהר - פקודת בתי הסוהר והנהלים מכוחה

3. פקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"א-1971 חלה על אסירים, כשהגדרת אסיר הינה רחבה וכוללת אדם "הנתון כדין במשמורת בית סוהר". וכך נאמר:

"בהתקבל אדם לבית סוהר ידאג מנהל בית הסוהר שיירשמו בנוגע אליו הפרטים שנקבעו".

4. נקדים ונציין כי על רקע העברת כלל מתקני הכליאה לאחריות שב"ס גדל מאד מספר העצורים המוחזקים באחריות שב"ס. לאור זאת עלה הצורך בעריכת שינויים על מנת

לשפר ולתגבר את מערך הרישום של המוחזקים. במסגרת זו פורסמו גם תיקונים להוראות הנציבות (ראו ההתייחסות בבג"צ 10447/07 חסן יוסף נ' מפקד כוחות צה"ל ואח', וההפניות שם).

פקודת נציבות 04.30.00

5. על עצורים חלה פקודת נציבות 04.30.00 שעניינה "קליטת עצורים, החזקה ושיחרור" (להלן: **הפקודה**). הפקודה עוסקת, בין היתר, ברישומם של עצורים לסוגיהם.

סוגי העצורים עליהם חלה הפקודה הם: עצור ימים, עצור עד החלטה אחרת, עצור עד תום ההליכים, עצור מינהלי ולוחם בלתי חוקי (סעיף 1 לפקודה).

6. סעיף 5(ג) לפקודה מפרט את תהליך קליטת העצור בעת קליטתו וכך נאמר (ההדגשות שלי- ח.א.):

"תהליך רישום העצור **בעת קליטתו במקום מעצר** ייעשה בסדר הכרונולוגי המפורט להלן:

1. בעת קבלת העצור במקום מעצר ירשום מפקד המשמורת ללא דיחוי ביומן מפקד משמורת את עובדת קבלתו של העצור למקום המעצר.

2. מפקד המשמורת יהיה אחראי על הזנת הקליטה במערכת בקרת מעברים.

3. הרשם יקליד, **ללא דיחוי**, את פרטי העצור במערכת צוהר. הרשם יקפיד להזין פרטים אישיים מזהים, פרטים מינהליים, פרטי קרוב משפחה ואת צו/פקודת המעצר. בהיעדר רשם בבית המעצר יוזנו הפרטים עם הגיעו של הרשם ליחידה.

4. במשרד הרישום תיבדקנה אסמכתאות המעצר, תקפותן והחלטות בימ"ש בעניין העצור. בנוסף, ייבדק פרופיל היסטורי במערכת "צוהר".

העתק החלקים הרלבנטיים מפקודה 04.30.00 מצורף ומסומן מש/1.

7. מטבע הדברים, עצור מתנייד במהלך תקופת מעצרו, בין לצורכי חקירה או לצורך דיונים בבית משפט ובין מטעמים אחרים (כגון צרכים רפואיים, מעבר בין בתי סוהר וכו').

8. סעיף 6 לפקודה עוסק ב"רישום תנועות העצור" וכך נאמר (ההדגשות במקור-ח.א.):

"(א) כל הוצאה של עצור מתא מעצר, **בתוך מקום המעצר**, לצורך חקירה במקום מעצר / לצורך קבלת מבקרים / לצורך פגישות עם עורך דין תתועד ביומן האגף תוך פירוש שעת ההוצאה והחזרה.

(ב) כל העברה של עצור ממקום מעצר אחד למקום מעצר אחר ו/או יציאת עצור ממקום מעצר למטרה אחרת תתועד ביומן האגף, תוך פירוט שעת ההוצאה והיעד אליו יצא העצור ותוזן במערכת "צוהר"

כאשר העצור נויד ממקום מעצר אחד למשנהו, בעת קליטתו בפועל במקום המעצר אליו נויד – חלה הוראת סעיף 5(ג) לדעיל, המחייבת את רישומו במקום החדש.

9. לעניין הרישום במערכת בתי הסוהר מכוח הוראת הפקודה דלעיל ניתן לסכם ולומר כדלקמן:

ההוראות הקבועות בפקודות שרות בתי הסוהר ובנהלים השונים מחייבים ותייעוד מלא של תנועות העצור הן בתוך מקום המעצר (סעיף 6(א)) והן במקרה של העברה ממקום מעצר אחד למשנהו (סעיף 6(ב)).

במקרה של נידוד בין מתקני כליאה שונים מוטלת במקביל חובת הרישום הן על הרשם של מתקן הכליאה ממנו נויד העצור וזאת עם הוצאתו ממקום המעצר (סעיף 6(ב)) והן על הרשם במתקן הכליאה אליו נויד העצור וזאת עם הגעתו לשם (סעיף 5(ג)).

10. נוסף ונציין כי מערכת התייעוד של שירות בתי הסוהר הינה מדויקת ומפורטת וכוללת הבחנות נוספות שאין צורך להרחיב על כולן בגדרי עתירה זו.

פקודת נציבות 04.29.00

11. פקודת 04.29.00 עוסקת בקבלת אסיר לבית סוהר. סעיף 8 לפקודה מסדיר את זיהוי ורישומו בעת הקליטה. וכך נאמר:

8. א. זיהוי ורישום בעת קליטה - עם ירידתו מרכב הליווי יועבר האסיר לחדר המיועד לקבלת אסירים חדשים ויתקבל על ידי מפקד המשמרת, שם יזוהה על ידו.
 ב. התיק המנהלי של האסיר יתקבל במשרד הרישום, שם תיבדקנה תקפות פקודת המאסר, הימצאות גז"ד, הימצאות האסמכתא להעברת האסיר והחלטת ועדת מיון במערכת "צוהר". אם משרד הרישום סגור באותה עת, יימסר התיק למפקד המשמרת ומפקד המשמרת יודא כי פקודת המאסר תקפה וקיימת אסמכתא רלוונטית להעברת האסיר. עם פתיחת משרד הרישום יימסר התיק המנהלי לרישום לצורך בדיקה כאמור בסעיף זה.
 ג. הרשם יזין ללא דיחוי את פרטי האסיר במערכת "צוהר" לרבות כל הפרטים הרלוונטיים (פרטים אישיים, פרטים מנהליים, פרטי קרוב משפחה – מסכים 101, 123, 201) ויערוך את חישוב תקופת המאסר. בנוסף יערוך בדיקה מקיפה ויסודית של התיק מול מערכת "צוהר" ויעביר לאחראי רישום לצורך בדיקה נוספת.

העתק סעיף 8 מפקודת 04.29.00 מצורף ומסומן מ/ש/2.

12. לענין ניווד אסירים קובע סעיף 15(ו) לנוהל – שעניינו "העברת כלואים" מספר 06.1 – כי "אם הכלוא הועבר זמנית לבית סוהר אחר לצורך חקירה, הופעה בבית משפט וכד', יקלוד הרשם למערכת "צוהר" את העברתו במסך 117".

(ב)(2) משטרת ישראל - פקודת המטה הארצי 12.03.01

13. פקודת המטה הארצי מספר 12.03.01 "טיפול בכלואים בבית מעצר" מסירה בין היתר את נוהל קבלת כלוא לבית מעצר. סעיף 33 קובע כי:

"תורן היחידה ירשום ביומן היחידה את עובדת קבלתו של כלוא לבית סוהר".

העותק החלקים פקודת המטה הארצי מספר 12.03.01 "טיפול בכלואים בבית מעצר" מצורף ומסומן נספח מ/ש/3.

(ב)(3) נהלים צבאיים

14. ההוראות הפנימיות החלות במתקני ההשגיה של פיקוד המרכז, מחייבות רישומו של כל עצור הנקלט במתקני ההשגיה החטיבתיים, בעציון ובשומרון, מיד עם הבאתו למתקן ההשגיה על-ידי הכוח הצבאי שביצע את המעצר. הרישום נעשה על-פי המידע הנמסר מן העצור עצמו, ועל פי המסמכים הרלוונטיים (תעודת הזהות, למשל). כן נשמרים מסמכים נוספים רלוונטיים המצויים ברשות הכוח העוצר, כגון האסמכתא למעצר ומסמכים רפואיים רלוונטיים.

15. עד כה סקרנו את הוראות החוק מטמיעות את חובת הרישום על ידי שירות בתי הסוהר, משטרת ישראל ורשויות הצבא. מכאן נפנה להציג את ההוראות העוסקות בחובת היידוע בדבר המעצר של בתי משפחת העצור.

(ג) הוראות חוק ונוהל המסדירות את חובת היידוע

(ג)(1) צו בדבר הוראות הביטחון וחוק סדר הדין הפלילי

16. הצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), תשי"ע-2009 (להלן: **הצו בדבר הוראות ביטחון**), מסדיר הוראות בדבר חובת מתן ההודעה ועילות לעיכובה. וכך נאמר בסעיף 53 לענין מסירת הודעה עם מעצר:

53. (א) נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור.
 (ב) למרות האמור בסעיף קטן (א), אם העציר הוא קטין, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאחד מהוריו, ואם לא ניתן להודיע להורה כאמור – לאדם הקרוב לקטין; אך אם עולה חשש שההודעה עשויה לפגוע בשלום הקטין, לא תימסר ידיעה אלא למי שמונה בידי מפקד כוחות צה"ל באזור לענין זה.
 (ג) לבקשתו של העצור תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א) גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו.
 (ד) נעצר אדם והובא למתקן כליאה, יודיע לו מפקד המתקן בסמוך להגיעו למתקן, את זכויותיו האמורות בסעיף זה.
 (ה) סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) לא יחולו לעניין עצור, כמשמעו בסעיף 58."

17. סעיף 54 לצו מסמיך את בית המשפט הצבאי לעכב ידיעה על מעצר בעבירה המנויה בסעיף אם שוכנע כי טעמים של בטחון האזור או צרכי חקירה מחייבים את סודיות המעצר. הרשאה לעיכוב הידיעה על מעצר מוגבלת לתקופות המנויות בסעיף 54(ב) לחוק.

סעיף 55(ב) לצו מסמיך ראש צוות חוקרים בשירות הביטחון הכללי או קצין בדרגת סגן אלוף ומעלה שהוסמכו לכך על ידי מפקד כוחות צה"ל לעכב ידיעה על מעצר חשוד בעבירה על פי התוספת, ל-24 שעות, אם צרכי החקירה מחייבים זאת. סעיף 55(ג) לצו מסמיך שופט לעכב ידיעה על מעצר אם שוכנע כי טעמים של בטחון האיזור או צרכי החקירה מחייבים זאת. הרשאה לעיכוב הידיעה על מעצר מוגבלת לתקופות המנויות בסעיף 55(ד) לצו.

אשר לקטינים, סעיף 136א לצו בדבר הוראות ביטחון קובע, כי יש להודיע להורי הקטין או לקרוב משפחה אחר, בדבר הגעתו של קטין לתחנת משטרה – בין שנעצר, ובין שהגיע או הובא מבלי שנעצר, אלא אם הביע הקטין התנגדות, מנימוק סביר, למסירתה. סעיף 136ב מסמיך את הקצין הממונה להורות על חקירתו של קטין גם ללא מסירת הודעה כאמור, מטעמים הקשורים בשלום של הקטין, באפשרות שיבוש החקירה או בביטחון האזור, וזאת למשך זמן שאינו עולה על 8 שעות.

18. חשוב לציין כי ההסדר המתואר מקביל לדין החל בישראל ואינו ייחודי לאיזור. סעיף 33 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) קובע כך:

33. מסירת הודעות על מעצר

"(א) החליט הקצין הממונה לעצור את החשוד, תימסר, ללא דיחוי, הודעה על מעצרו ועל מקום הימצאו לאדם קרוב לו שהוא נקב בשמו, ואשר ניתן לאתרו באמצעים סבירים, זולת אם ביקש העצור שלא למסור הודעה

כאמור; שונה מקום הימצאו של העצור תודיע המשטרה גם על כך.

(ב) לבקשת העצור, ובכפוף להוראות סעיף 14 לחוק סדר הדין הפלילי, תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א) גם לעורך הדין שהעצור נקב בשמו או לאחד מעורכי הדין ששמו מופיע ברשימה האמורה בסעיף קטן (ג).

(ג) הקצין הממונה אחראי לביצוע הוראות סעיף זה; הוא יודיע לעצור על זכויותיו כאמור בסעיף 32, וכן ימסור לו רשימה של עורכי דין המוכנים לשמש סניגורים לעצורים, שנערכה על ידי לשכת עורכי הדין; העצור יאשר בחתימת ידו שההודעה נמסרה לו.

19. עוד יוער, כי סעיף 35 לחוק סדר הדין הפלילי – שכותרת השוליים שלו "עיכוב ידיעה על מעצר על ידי בית משפט" – מסמיך את בית המשפט המחוזי להרשות שלא תימסר ידיעה על מעצרו של אדם בעבירות בטחון, המנויות בסעיף, אם שר הבטחון אישר שבטחון המדינה מחייב סודיות המעצר או אם אישר מפכ"ל המשטרה כי שטובת החקירה מחייבת סודיות המעצר. הרשאה לעיכוב הידיעה על מעצר מוגבלת לתקופות המנויות בסעיף 36(ב) לחוק.

אמות המידה להפעלת שיקול הדעת וכן המסלול מתן האישור להפעלת סעיף 36 הובנו בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.3002 שעניינה מיום 4.1.04 "עיכוב הודעה על מעצר – סעיף 36 לחסד"פ". ביסוד ההנחיה מצויה ההנחה כי "המדובר בסמכות חריגה, שיש להקפיד על שימוש מאופק ומצומצם בה, בכפוף למנגנוני בקרה ופיקוח ראויים".

(ג)2) שירות בתי הסוהר - פקודת נציבות 04.30.00

20. סעיף 8 לפקודת נציבות 04.30.00 שעניינו "הודעה על מקום מעצר" קובע כך:

"בכל מקרה שבו הועבר עצור ממקום מעצר אחד למקום מעצר אחר, ובתנאי שאין מניעה לכך עפ"י דין, תימסר על כך הודעה לבן משפחה או קרוב שהעצור ביקש כי תימסר לו ההודעה. מסירת ההודעה תבוצע ע"י מפקד משמרת או מי מטעמו".

(ג)3) משטרת ישראל - פקודת המטה הארצי 12.03.01

21. סעיף 3(א) לפקודת המטה הארצי קובע את ההנחיות הכלליות לנוהל קבלת כלוא לבית מעצר. וכך נאמר:

"(1) כלוא יוכנס לבית מעצר, לאחר שנמסר לתורן צו מעצר או פקודת מאסר או אסמכתא לכליאה (טופס מ 4173 אסמכתא לכליאת בגיר" או "טופס מ 4177" אסמכתא לחבישת קטין) או פקודת מעצר צבאית שהוצאה נגד חייל, ולאחר שהתורן וידא כי המסמך מכיל את כל הפרטים הדרושים לכליאת האיש, כמותוה בפקודת המטא"ר 77.17.47. כן יצורפו מסמכים נוספים, בהתאם לעניין, וכמפורט בנוהל מס"מ.

(2) לא יכלא אדם בבית מעצר, לפני שהמונה על החקירה או על המעצר מסר הודעה על המעצר לבני משפחתו, ולפני שראיין אותו קצין והודיע לו על זכותו ליצור קשר עם עורך דין. ויתר הכלוא על זכויותיו אלו, יצוין הדבר כאסמכתא לכליאה".

(ג) (5) לענין היקף מסירת המידע

22. היקף תנועות אסירים/עצורים במונחים שנתיים הוא כ- 350,000 העברות אסירים/עצורים. העברות אלה מתבצעות מטעמים רבים ומגוונים (כגון, דיונים בבית משפט, חקירות, העברה בין מתקני כליאה ועוד).

23. יש מקרים בהם ניווד העצור מתבצע לצורך מטרה זמנית מובהקת (כגון: דיון בבית משפט), כשההנחה היא שעם מיצוי מטרה זו יחזור העצור למקום המעצר ממנו ניווד. במקרה כזה מקום המעצר ממנו ניווד העצור ממשיך להיות מקום מעצרו העיקרי ולמען הנוחות נכנה אותו בהמשך תגובה זו "מקום המעצר הראשי".

יש מקרים בהם העצור מחליף את מקום מעצרו כשההנחה היא שעם עזיבתו את מקום מעצר הקודם הוא אינו אמור לשוב אליו עוד. במקרה כזה מחליף העצור את מקום המעצר הראשי שלו.

מערכת התייעוד הפנימית של שב"ס הינה מדויקת וכוללת רישום המאפשר הבחנה בין מקרה בו הניווד כרוך בהחלפת מקום המעצר הראשי ובין מקרה בו הוא אינו

24. לענין היקף חובת מסירת המידע, נציין כי המידע הנמסר לבני משפחת העצור מתייחס רק למקום מעצרו הנוכחי של העצור בעת מסירת המידע.

ודוק, בני המשפחה אינם אמורים לקבל מידע על תנועותיו העתידיות של העצור לרבות מידע מהו מקום מעצרו הראשי של העצור ואם הוא אמור לשוב למקום המעצר ממנו הוא יצא בעתיד. מסירת מידע עודף כזה אינה חיונית לצורך סיפוק האינטרס של בני המשפחה לדעת היכן נמצא כעת קרובם על מנת ליצור עימו קשר. בנוסף, במסירה עודפת זו – המתארת את תנועותיו העתידיות של העצור – טמון הסיכון כי גורמים מסוימים ינצלו במקרים מסוימים את המידע לרעה תוך סיכון שלום הסוהרים ועוד.

25. בבג"צ 2961/11 **המוקד להגנת הפרט ואח' נ' שירות בתי הסוהר** עתרו לסעד לפיו ינוהל "רישום מדויק של מקום הימצאם של כל המוחזקים באחריותו של המשיב 1 בכל רגע נתון, כמחויב על פי דין, באופן שיאפשר, בין היתר, את איתורם המדויק – והכל בלא תלות במשך הזמן בו צפוי המוחזק להימצא במקום כלשהו, או בסיבה להימצאו שם".

במסגרת התגובה לעתירה נסקרו בהרחבה ההוראות הנורמטיביות החולשות על הרישום ומסירת המידע לבני המשפחה. נמסר כי המקרים בהם יוצא אסיר/עצור ממתקן כליאה הינם רבים ומגוונים כך למשל לצורך חופשה, ליווי באבטחה לאישפוז/טיפול רפואי, זימונים לבית משפט, העברות בין בתי הסוהר השונים, חקירות וכו'.

עוד הובהר בתגובת המשיבים כי כל פעולה הכרוכה בהעברה/ניוד של אסיר/עצור מחייבת רישום תיעוד וכן הקלדה במערכת "צוהר" (מערכת ממוחשבת של אסירים). כאמור, מערכת התיעוד הפנימית של שב"ס הינה מדויקת וכוללת רישום המאפשר הבחנה בין מקרה בו הניוד כרוך בהחלפת מקום המעצר הראשי ובין מקרה בו הוא אינו כרוך בהחלפה כזו אלא בבחינת יציאה זמנית לצורך שיבה למקום המעצר הראשי.

עמדת המשיב היתה כי בני המשפחה רשאים לקבל מידע אודות מקום הימצא העצור/אסיר בעת קבלת המידע, ולא מעבר לכך.

במסגרת הטיפול בבג"צ 2961/11 הוציא שירות בתי הסוהר רענן ביום 26.5.11 את ההנחיה לפיה המידע שיימסר לפונים יהיה אך ורק מקום מעצרו של העצור בעת מסירת מידע. וכך נאמר:

1. לעיתים אנו נתקלים בפניות של גורמי חוץ שונים למשליט ו/או לבתי הסוהר בבקשה לקבל מידע באשר למקום הימצאו של אסיר/עצור (להלן: "אסיר").

2. יש לשים לב כי המידע שיימסר, במקרים שמסירתו מותרת עפ"י דין, יתייחס למיקומו בפועל של האסיר ולא למתקן כליאה אליו משוייך האסיר.

3. בנוסף, יש להדגיש כי המידע שיימסר יתייחס אך ורק למתקן הכליאה בו שוהה האסיר באותה עת, ועל כן אין למסור פרטים אודות האגף בו שוהה האסיר בתוך מתקן הכליאה או סיבת הימצאו שם.

העתק התגובה לעתירה בבג"צ 2961/11 על צרופותיה מצורף ומסומן נספח מש/4.

26. בעקבות הודעה זו תזרו בהם העותרים מהעתירה.

27. עמדת המשיבים היום – כפי שהיתה בבג"צ 2961/11 – היא כי המידע האמור להימסר לבני המשפחה הוא מקום הימצא העצור בעת מסירת המידע. במילים אחרות, סוגיות רישומיות נוספות – לרבות תנועות עתידיות שם בית המעצר המהווה מקום המעצר הראשי של העצור/אסיר – לא אמור להינתן הן מטעמים של סדר ציבורי ומניעת ניצולו לרעה; הן מאחר ואין הוא חיוני מבחינת המשפחה לצורך בירור מקומו הנוכחי של העצור; והן – מאחר והוא עשוי לתעתע חרף היותו נכון (כאשר המידע מתייחס למקום המעצר הראשי בשעה שהאסיר בפועל שוהה במקום אחר).

(ד)משלט הכליאה של המשטרה הצבאית

28. משל"ט הכליאה של חיל המשטרה הצבאית הוקם, בין היתר, על מנת לאפשר לבני משפחה של עצור המוחזק בידי צה"ל, לקבל מידע אודות מיקומו בעת מסירת המידע.

משל"ט הכליאה הוא גוף בעל יכולת לאתר מידע באשר למקום הימצאו של עצור פלסטיני המוחזק על ידי כוחות הביטחון, על ידי יצירת קשר עם גורמים מוסמכים בכלל הגופים הרלוונטיים, למסור מידע זה לידי הזכאים לקבלו.

למשל"ט, כמובן, תפקידים רבים ומגוונים שלא כאן המקום לפרטם, וגם בעבר עסק באיתור עצורים פלסטינים שהיו מצויים בחזקת צה"ל. עם זאת, במסגרת הטיפול בעתירה בג"צ 6757/95 **חירבאוי נ' מפקד כוחות צה"ל באיזור**, שוכללה פעילותו של המשל"ט. וכך נאמר (ההדגשה שלי-ח.א):

"אנו נותנים תוקף של פסק דין להסכם אליו הגיעו הצדדים לפיו בעניין דיווח על מעצרו ומקום מעצרו של מי שנעצר על פי תחיקת הבטחון ובעניין איתור עצורים במרכז מידע צה"לי, יחולו ההסדרים הבאים:

א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו. הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו.

היה והעצור ביקש שלא למסור הודעה טלפונית או אחרת, יירשם הדבר בטופס.

במידה והעצור לא מסר פרטים למסירת הודעה טלפונית, תישלח גלויה על דבר מעצרו לבני משפחתו לפי כתובת שמסר העצור.

ב) מרכז השליטה הצה"לי (בין שהמדובר במשל"ט ובין שהמדובר בגורם אחר) יקבל מכל הגורמים (צה"ל, משטרה, שב"ס), מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.

ג) מרכז השליטה הצה"לי ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון.

ד) תיבדק על ידי גורמי צה"ל מול גורמי הרשות הפלסטינית, האפשרות למסור מידע כאמור גם ל-D.C.O, על מנת שהודעה כאמור תוכל להימסר גם באמצעותם.

ה) הסיכום האמור יופעל בהתחשב בצורך להסדיר מספר עניינים לוגיסטיים, לא יאוחר מיום 1.3.96.

ו) היה ויתברר כי הפרקטיקה הנוהגת אינה תואמת את ההסדרים הנ"ל, תשוב ותיבדק החלתם האפקטיבית.

לאור זאת, דין העתירה להידחות.

29. כיום, כשמתקבלת במשל"ט בקשה לאיתור עצור פלסטיני פלוני, נעשית בדיקה מקיפה וממצה אל מול כלל גורמי הביטחון המחזיקים בעצורים פלסטינים. המדובר בבתי סוהר של שב"ס, מתקני החשיה הפיקודיים הפועלים באיו"ש ומתקני המעצר של משטרת ישראל.

ממצאי הבדיקה נכונים למועד בו מתבצעת הבדיקה והם תלויים ברישומי כל אחד מהגורמים הנזכרים לעיל.

30. מאז ראשית ינואר 2012 ועד ראשית נובמבר נתקבלו במשל"ט למעלה מ-3,000 פניות, היינו כעשר פניות בממוצע ביום. כל פניה נבדקה ביסודיות ונעשה מאמץ ליתן לגביה תשובה אמינה ומדויקת בהקדם האפשרי.

בהקשר זה נעיר כי ביחס למעל 90% פניות ניתן מענה לפיה האדם שביחס אליו אותרה הפניה אכן אותר והוא נמצא בחזקת גופי הביטחון של מדינת ישראל (מתקני הכליאה הצבאיים, שב"ס, צה"ל, משטרת ישראל או שוחרר).

רק ביחס למיעוט המקרים (מעט פחות מ-10% אחוזים) ניתנת תשובה כי האדם שביחס אליו נערכת הפניה לא אותר (274 מקרים מראשית 2012 ועד נובמבר). יצוין כי במרבית המקרים הללו מענה לפיה הפונה לא אותר מדויקת, שכן האדם כלל לא הוחזק על ידי המדינה, גופי הביטחון הישראליים, באיו"ש או בישראל. במקרה כזה אין כל תקלה. רק בחלק מזערי מהמקרים, אכן נופלת תקלה.

מכל מקום, נתונים אלה מובאים על מנת לשים את טענות העותרים בדבר יעילות עבודתו של המשליט ב"פרופורציה הראויה", כמינוחו של השופט עמית בבג"צ 4340/11 **המוקד להגנת הפרט נ' המפקד הצבאי לאיזור**, וזאת בהקשר ליישום נוהל טיפול בבקשות תושבים פלסטינים לבירור קיום מניעה ביטחונית ליציאתם לחו"ל והסרתה (ראו במיוחד סעיף 7 לפסק הדין). בנוסף, יש בנתונים אלה להבהיר כי התקלה שארעה במקרה דנן הינה בבחינת חריג שאינו מעיד על הכלל. המדובר בענין נקודתי, שאינו מבסס טענה בדבר ליקוי מערכת שיש בו להצדיק הותרה של העתירה תלויה ועומדת.

31. לענין משך הטיפול בפניה נציין כי בתקופת שגרה היעד הוא ליתן מענה תוך לכל היותר 24 שעות. יחד עם זאת, נבקש להבהיר כי בתקופת לחימה אין להחיל את ההסדרים החלים בעת רגיעה יחסית נוכח השוני בהיקף העצורים ונסיבות המעצר.

32. בהקשר זה נבקש להפנות את בית המשפט לפסק הדין בבג"צ 289/09 **חביב עטאר נ' צבא הגנה לישראל**, תק-על(1)2009, 2437, 2438 (2009). פסק הדין התייחס לפעולות הלחימה ברצועת עזה (מבצע עופרת יצוקה) שהתנהלה בראשית 2009.

באותה ענין מסרן המשיבים כי ייעשה מאמץ על מנת ששמותיהם של אנשים שיייתפסו בעת פעולות הלחימה יועברו למרכז שליטה של המשטרה הצבאית תוך 48 שעות מעת העברתם לישראל. העותרים טענו בתגובתם טענות נוספות לרבות כי ראוי שניתן יהיה לקבל מידע תוך 24 שעות מעת המעצר.

בית המשפט הנכבד מחק את העתירה מבלי לדון בטענות הנוספות של העותרת שם. יחד עם זאת, העיר בית המשפט הנכבד בפסק הדין העיר כדלקמן:

עוד נעיר, כי על פני הדברים אין מקום לקבוע שמידע בעניין זהותם של אלה שנתפסו בעת לחימה יימסר תוך אותה תקופת זמן המתחייבת בעת שגרה.

33. במסגרת העתירה מלינים העותרים על כך שבעבר ניתן היה לפנות גם למוקד ההומניטארי של המינהל האזרחי וכי כעת פניה כזו אינה אפשרית עוד.

במהלך השנים התפתח בפועל נוהג של פניה למוקד ההומניטארי (למרות שהדבר לא היה נדרש על מנת לעמוד בהסכמות שגובשו במסגרת בג"צ חירבוואי). האמת צריכה להיאמר כי המוקד ההומניטארי לרוב במסגרת טיפולו בפניה היה משמש כגורם מתווך בלבד, ופונה בעצמו למשליט לשם קבלת המידע, קרי, חיילי המוקד ההומניטארי היו מתקשרים למשליט על מנת לקבל מידע. לעיתים ביצע המוקד ההומניטארי בירורים נוספים בכוחות עצמו, אך בירורים אלו לא היו שונים מאלו שיכל, ואף ביצע, משליט הכליאה. ממילא, למוקד ההומניטארי אין ולא היו כלים או יכולות שאינם מצויים במשליט הכליאה.

משכך, ובהעדר הצדקה או תועלת נוספת בפניה למוקד ההומניטארי הנחה ראש המינהל האזרחי כי הטיפול בפניות בני משפחת העצורים יהיה באמצעות המוקד ההומניטארי. משל"ט כליאה של חיל המשטרה הצבאית – שהוא בעל המומחיות לעסוק בדבר - הוא הגוף האמון על טיפול בפניות לאיתור עצורים פלסטינים.

34. כאמור, מספר המקרים בהם ניתן מענה שגוי לפניה הוא קטן ומצומצם ביחס לנפח פעילות המשל"ט.

יחד עם זאת, על מנת לצמצם מספר תקלות אלה ככל הניתן שוכללה ההנחיות לעבודת המשל"ט בשני היבטים:

ראשית, נקבע כי במידה והעצור לא נמצא בשב"ס, משטרת ישראל ומתקני ההשגחה הפיקודיים באיו"ש, אזי תיערך פניה לשבע החטיבות המרחביות בעלות האחריות על הגזרות השונות באזור יהודה והשומרון, אשר הן האמונות על הפעלת הכוחות הצבאיים המבצעים את המעצרים באיו"ש. זאת, על מנת לברר האם נעצר העצור על ידי מי מהחטיבות המרחביות, וטרם הועבר לידי הגופים האמורים על החזקתם של עצורים באיו"ש.

שנית, לאחר בדיקה עם החטיבות המרחביות, ובמידה והעצור לא נמצא בהן, תיערך בדיקה אל מול גורמי המשטרה הצבאית בפיקודים של צה"ל (צפון, דרום ומרכז), כדי לברר האם העצור פונה לבית-חולים המצוי בגזרת אחד הפיקודים.

המשיבים סבורים כי שכלול זה יצמצם במידה נכרת את התקלות הנקודתיות המתרחשות כיום, ואשר כאמור גם היום הן בבחינת חריג שאינו מעיד על הכלל.

35. בהקשר זה נעיר גם, כי היועץ המשפטי באזור יהודה והשומרון, שב ורענן לגורמי החטיבות המרחביות את הצורך בהעברת העצורים לידי הגורמים האמונים על החזקתם, בהקדם האפשרי, וכן את הצורך לשתף פעולה עם משל"ט הכליאה ככל שיפנה לגורמי החטיבה בניסיון לברר מידע כאמור.

36. נוכח המכלול, סבורים המשיבים כי הם יצאו את ידי חובת מסירת ההודעה המוטלת עליהם. זאת באמצעות יצירתה של תשתית משפטית מתאימה, הן במישור חובת הרישום והן במישור יידוע קרובי העצור, כמפורט לעיל. חשוב להדגיש כי תפקיד יידוע בני משפחה מוטל בראש ובראשונה על רשויות המדינה העוזרות והמחזיקות במעצר.

בנוסף, וכצעד משלים לאותם מקרים בהם לא נמסרה ביוזמת כוחות הבטחון הודעה כאמור, ובהנחה ואין מניעה בדיון למסור את המידע במבוקש – נערכת פניה למשל"ט. כאמור, תפקיד המשל"ט בהיבט זה הוא משלים, קרי סיוע לבני משפחה של אדם נעדר לדעת אם הוא עצור על ידי כוחות הבטחון אם לאו.

פעילותו של המשליט טרם הגשת העתירה היתה סבירה ונאותה, ועל כך מלמד היחס הנמוך בין נפת הפניות הגדול למשליט לבין מספר התקלות המועט יחסית. התקלות שאירעו – לרבות זו במסגרת העתירה דן – הינן נקודתיות ולא מבניות.

מכל מקום, ההערכה הזהירה היא כי נהלי העבודה וכן ריענון הנהלים הקיימים, כמפורט לעיל, ובמסגרת הטיפול בעתירה – יביא לצמצום עוד יותר של מספר התקלות שתתרחשנה.

37. המשיבים אינם חולקים על כך שבנסיבותיו המיוחדות של מקרה זה ארעה תקלה. מקורות תקלה זו עתידיים להיחקר ולהיבדק על ידי רשויות הצבא.

מכל מקום, ניתן להעריך השכלולים המתוארים לעיל מספקים מענה לצורך במניעת הישנותן של תקלות מסוג זה שנפלה בענייננו.

נכון למועד הגשת תגובה זו מוחזק העצור במחנה עופר.

העתק צווי המעצר, כתב האישום וההחלטה השיפוטית בדבר הארכת מעצר עד לתום ההליכים המשפטיים מצורף ומסומן מש/5.

38. לאחר השלמת הכנת התגובה ועובר להגשתה, פנה ב"כ העותרים לח"מ בטענה כי יש בידו טענות בנוגע לנסיבות המעצר וההחזקה של העותר 1. נוכח האמור בסעיף 37 סבורים המשיבים כי ליבון טענותיו של העותר יבחן במסגרת הבדיקה האמורה, ב"כ העותר רשאי לפנות ליועמ"ש איז"ש בכתב על מנת להציג ולפרט טענותיו בהיבט נסיבות החזקה.

39. לאור כל האמור, ולאור פריסתו הרחבה ושכלולו של ההיבט העקרוני, וכן נוכח הנכונות לבדוק את התקלה שאירעה במקרה הפרטני, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה בהיבט העקרוני ולמחוק אותה בהיבט הפרטני.

40. העובדות האמורות בתגובה נתמכות בתצהירם של סא"ל בעז מיזל, רע"ן כליאה במקמצ"ר, ורונית זר, רמ"ח האסיר.

היום: כ"ב כסלו תשע"ג

06 דצמבר 2012

סגנית בכירה א' בפרקליטות המדינה